

2020-008

Archeologienota Veurne Ieperse Steenweg 100

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

7-2-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan het Algemeen Ziekenhuis West gelegen aan de Ieperse Steenweg 100 te Veurne (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen meer dan 5000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied, ca. 66 345m² groot, heeft een onregelmatige vorm en is te situeren ten oosten van de Ieperse Steenweg, ten noorden van de Klinieklaan en ten westen van het Lokanaal. Op het plangebied is het Algemeen Ziekenhuis West gelegen. Ook enkele aanpalende zorgcentra ten westen en ten oosten behoren tot het plangebied. Het terrein is grotendeels bebouwd en verhard, met ertussen in enkele groenzones en met meerdere hoogteverschillen. Het ziekenhuis is te bereiken vanuit het westen (Ieperse Steenweg) en vanuit het zuiden (Klinieklaan). De ziekenhuisgebouwen concentreren zich in het zuidelijke deel van het plangebied, in het noordelijke deel is een openluchtparking, een parkeergebouw en een helihaven aanwezig. Rond het ziekenhuis lopen meerdere wegen voor interne circulatie en zijn enkele groenzones aanwezig, rond de helihaven is een grasveld gelegen. Daarnaast lopen er over het terrein diverse nutsleidingen en -voorzieningen. Het noordoostelijke gedeelte is in gebruik als schapenweide.

Het plangebied was steeds gelegen op enige afstand ten zuiden van de stadskern van Veurne, in een eerder landelijke omgeving tussen 2 belangrijke zuidelijke uitvalswegen van de stad: de Ieperse Steenweg ten westen en het Lokanaal (gegraven in de 12de eeuw) ten oosten. Op de Massekaart uit 1729-1730 wordt er ten westen van het kanaal een verdedigingswerk afgebeeld (gracht? dijk? beide?) die van noord naar zuid door het plangebied loopt. Het plangebied zelf is op die kaart onbebouwd. Er wordt op het plangebied een 'omgekeerde U' afgebeeld, dit duidt op een galg. Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is dit meer duidelijk te zien, hier moet zich dus de galg van Veurne hebben bevonden. Het was in het verleden niet ongebruikelijk om dergelijke galgen op te stellen nabij een belangrijke invalsweg iets buiten de stad, om bezoekers te waarschuwen dat ze rekening dienden te houden met de wet en rechtspraak in de stad. Op de Ferrariskaart is het plangebied verder onbebouwd, de terreinen tussen de Ieperse Steenweg en het Lokanaal lijken – op de aanwezigheid van de galg na – in gebruik als landbouwgrond. Het verdedigingswerk wordt niet meer afgebeeld. De galg wordt niet meer aangeduid op de kaarten van de 19de eeuw. Op de Atlas der Buurtwegen worden een aantal kleine gebouwtjes aangeduid, verspreid op het plangebied. Op de topografische kaart van 1860 worden in de westelijke helft van het terrein enkele gebouwen weergegeven, met daarrond iets wat lijkt op een aangelegde tuin. De rest van het terrein is onbebouwd. In de oostelijke helft wordt 'Puits' vermeld, wat duidt op uitgravingen die hier dan aanwezig waren. De topografische kaarten van 1883 en 1911 tonen een gelijkaardig beeld. Op de luchtfoto van 1971 is de situatie al grondig gewijzigd. In de westelijke helft lijken al enkele ziekenhuisgebouwen aanwezig, in de westelijke helft is paardenrenbaan te zien met daarrond landbouwpercelen. De situatie wijzigt nogmaals drastisch op de luchtfoto van 1979-1990, waarop het huidige ziekenhuiscomplex al goed te herkennen is. Enkel langs de noordelijke grens blijven landbouwgronden over. Op de luchtfoto van

2000-2003 zijn o.a. enkele uitbreidingen aan de parking in het noorden op te merken. Op de luchtfoto van 2013-2015 is het parkeergebouw in het noorden in opbouw, er vinden op dat moment ook grondverstorende werken plaats op de huidige schapenweide en nabij de helihaven.

De stad Veurne ligt in de kustvlakte, in de polders. De aanzet tot ontwikkeling komt er na de post-Romeinse overstromingen, op een verzande zijtak van de Avekapellegeul. In de eerste eeuwen van onze jaartelling en in de vroege middeleeuwen was dit een zeer dynamische omgeving, een slikken- en schorregebied met een grote mariene invloed. Door menselijk ingrijpen (o.a. inpolderingen, aanleg van dijken) werd in de loop van de middeleeuwen een meer stabiel landschap gecreëerd. Het plangebied is gelegen in dergelijke eertijds dynamische omgeving. Nabij het plangebied zijn geen natuurlijke waterlopen gelegen. Op het algemene digitale hoogtemodel is het plangebied te situeren in een vlakke, laaggelegen omgeving waarbij de hogere ligging van de stadskern van Veurne goed opvalt. Wordt er meer gedetailleerd gekeken naar het digitale hoogtemodel, dan is op siteniveau een heel geaccidenteerd terrein zichtbaar ten gevolge van de huidige bebouwing en inrichting als ziekenhuissite. In de zuidoostelijke hoek komen zowel de hoogste (meer dan +5m TAW) als laagste (minder dan +2m TAW) maaiveldwaardes voor. De rest van het terrein kent minder opvallende hoogteverschillen, maar de schommelende waarden tussen +4,20m TAW en +3,50m TAW tonen aan dat de ontwikkeling als ziekenhuis een grote invloed heeft gehad op het maaiveld.

Het grootste deel van het terrein wordt ingenomen door uitgebrikte gronden (OG1 en OG 2). In de zuidwestelijke hoek is een bebouwde zone aanwezig (OB), in de noordwestelijke hoek is een kleine zone gekarteerd als kreekruggronden (o.A4). Dit betekent dat het grootste deel van het terrein reeds een antropogene invloed heeft ondergaan, en dat er dus al bodemverstoringen hebben plaatstgevonden. Enkel in de noordwestelijke hoek is er volgens de bodemkaart geen antropogene invloed aanwezig. Belangrijk om op te merken is dat de bodemkartering dateert van voor dat het huidige ziekenhuis werd bebouwd, waardoor de bodemverstoringen ondertussen groter zullen zijn dan tijdens de kartering in de jaren 1950-1960. Alle geplande werken situeren zich binnen de uitgebrikte gronden en de bebouwde zone.

Er vond nabij het plangebied tot op heden nog maar 1 archeologisch onderzoek plaats. Iets ten noordwesten van het plangebied werd bij een werfcontrole in 1986 een zoutwinningsite aangesneden die werd gedateerd in de late ijzertijd. De zoutwinningsite werd aangelegd in het waddenlandschap aan een vertakking van de Avekapellegeul. De zoutkeet was van de geul afgesloten door een dam versterkt met ingeheide palen. Na het verlaten werd de panne met stookafval en technisch aardewerk volgestort. Mogelijk was het areaal ook de verblijfplaats van de zoutzieders.

Hoewel er niet ver van het terrein een zoutwinningsite uit de late ijzertijd werd vastgesteld, er op het plangebied een galg aanwezig was (en mogelijk ook begravingen), de site begrensd wordt door een weg en een kanaal met een middeleeuwse oorsprong en er volgens de Massekaart een verdedigingswerk langs dit kanaal aanwezig was op het terrein, wordt aan het plangebied een lage archeologische verwachting gegeven. Afgaande op de topografische kaarten van tweede helft van de 19de eeuw, waren er op de westelijke helft van het terrein op dat moment uitgravingen aanwezig. Dit wordt bevestigd door de bodemkaart, die deze zone karteert als uitgebrikte gronden. De lokale topografie is door de inrichting als ziekenhuissite volledig gewijzigd, met

hoogteverschillen van meer dan 3m tot gevolg. In het noordelijke deel vonden bij de werken aan het parkeergebouw rond 2015 grootschalige grondwerken plaats, die ongetwijfeld voor een bodemverstoring in deze zone gezorgd hebben. Al deze zaken (uitgebrikte gronden, inrichting als ziekenhuissite, gewijzigde topografie met grote hoogteverschillen, grondwerken rond 2015) hebben er met grote waarschijnlijkheid voor gezorgd dat eventuele archeologische resten binnen de grenzen van het plangebied niet meer aanwezig zullen zijn.

De werken hebben betrekking op slechts enkele delen van het plangebied, en betreffen:

- Aanleg nieuwe gelijkvloerse parking: bodemingreep van 80cm onder maaiveld, oppervlakte ca. 2115m²;
- (Her)aanleg interne weg: grotendeels reeds bestaande weg, bodemingreep van 80cm onder maaiveld, ter hoogte van de helihaven bodemingreep van 150cm om op hetzelfde niveau als de helihaven te komen, gezamenlijke oppervlakte ca. 1285m²;
- Heraanleg toplaag verharding: bodemingreep van 10cm onder maaiveld, geen bijkomende bodemverstoring dan de reeds bestaande omdat enkel de toplaag wordt vervangen, gezamenlijke oppervlakte ca. 4535m²;
- Heraanleg inrit naar de spoedafdeling: bodemingreep van 80cm onder maaiveld, oppervlakte ca. 1650m²;
- Bestaande spoedafdeling: interne aanpassingen in het gebouw, oppervlakte ca. 810m²;
- Uitbreiding bestaande spoedafdeling: bodemingreep tot 2m onder maaiveld, oppervlakte ca. 240m²;
- Aanleg infiltratiekragen: bodemingreep tot 2m onder maaiveld, 3 verspreid gelegen zones met oppervlaktes van 305m², 90m² en 65m²

Het grootste deel van de geplande werken vindt plaats op zones die momenteel al verhard zijn en die aansluiten aan de ziekenhuisgebouwen. Enkel de aanleg van de nieuwe parking, het plaatsen van de noordelijke infiltratiekragen en een deel van de aan te leggen interne weg komt in onverharde grond te liggen, deze werken hebben een gezamenlijke oppervlakte van ca. 2700m².

Het plangebied kent een lage archeologische verwachting. Ook op de zone waar de nieuwe parking komt te liggen hebben in het verleden grondverstoringen plaatsgevonden, waardoor de kans op het aantreffen van een intacte archeologische site zo goed als onbestaande is. Een verder vooronderzoek op het plangebied wordt bijgevolg niet geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

---

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.